



## ZULFIYA QUROLBOY QIZI NASRIDA INSON RUHIYATI VA TAQDIR TALQINI (“AYOL” HIKOYASI MISOLIDA)

**Rahimberdiyeva Husnida  
Sharobiddin qizi**

*Nizomiy nomidagi O‘zMPUning Filologiya  
fakulteti O‘zbek tili va adabiyoti yo‘nalishi 4 -  
bosqich talabasi  
e-mail: husnidarahiberdiyeva8@gmail.com*

**Annotatsiya:** Ushbu maqolada Zulfiya Qurolboy qizining “Ayol” hikoyasidagi badiiy mahorat, qahramon ruhiyatidagi evrilishlar va hayot-mamot jangi psixologik jihatdan tahlil qilinadi. Adibaning ayol tabiatidagi go‘zallikka intilish va o‘lim qarshisidagi mardlikni tasvirlashdagi o‘ziga xos uslubi yoritiladi.

**Kalit so‘zlar:** Psixologizm, xarakter, estetik ideal, fojia, metafora, quyosh simvoli, inson irodasi.

**Аннотация:** В данной статье анализируется художественное мастерство, психологические трансформации и борьба за жизнь главной героини в рассказе Зульфийи Куролбой кизи «Женщина» (Ayol). Рассматривается своеобразный стиль писательницы в изображении стремления к красоте в женской природе и проявления мужества перед лицом смерти. Особое внимание уделяется метафорическому значению образа солнца и эстетическому идеалу героини, стремящейся сохранить человеческое достоинство даже в последние мгновения жизни.

**Ключевые слова:** Психологизм, характер, эстетический идеал, трагедия, метафора, символ солнца, воля человека, современная узбекская проза.

**Abstract:** This article analyzes the artistic skill, psychological transformations, and the struggle for life of the protagonist in Zulfiya Kuroloy qizi’s short story "The Woman" (Ayol). The study explores the author’s unique style in depicting the inherent feminine desire for beauty and the manifestation of courage in the face of death. Particular attention is paid to the metaphorical significance of the sun imagery and the aesthetic ideal of a woman striving to maintain her dignity and grace even in her final moments.

**Keywords:** Psychologism, character, aesthetic ideal, tragedy, metaphor, sun symbol, human will, contemporary Uzbek prose.

### **Kirish**

Zamonaviy o‘zbek nasrida o‘zining betakror uslubi va falsafiy mushohadalari bilan ajralib turuvchi Zulfiya Qurolboy qizi ijodida insonning ichki olami, uning jamiyat va taqdir bilan to‘qnashuvi markaziy o‘rin tutadi. Adibaning “Ayol” hikoyasi

hayotning so‘nggi pallalarini yashayotgan insonning ruhiy iztiroblari va shu bilan birga, ayollik latofatini saqlab qolishga bo‘lgan so‘nggi urinishlari haqidagi yuksak dramatik asardir.

### **Asosiy qism**

Hikoyaning bosh qahramoni Nazokat – og‘ir xastalikka chalingan bo‘lsa-da, qalbi yorug‘likka tashna ayol. Adiba asarni oq rang va quyosh nuri tasviri bilan boshlaydi. Bu shunchaki peyzaj emas, balki qahramonning hayotga bo‘lgan cheksiz muhabbati simvolidir.

**"Qanday yoqimli... Tiriklikning yana bir tongi otdi... Seni qanchalik yaxshi ko‘raman, quyosh!..." [1; 34-b].**

Asarning badiiy tuguni shifokor va Shavkat (Nazokatning turmush o‘rtog‘i) o‘rtasidagi muloqotda ko‘rinadi. Shifokorning “Tayyorgarligingizni ko‘ravering” degan sovuq jumlasidan so‘ng, muallif diqqatni Nazokatning ichki kechinmalariga qaratadi. Bu yerda ayol tabiatiga xos bo‘lgan bir xislat – zaiflik ichidagi kuch namoyon bo‘ladi. U o‘limni bilsa-da, uni tan olishni istamaydi, aksincha, o‘ziga oro berib, turmush o‘rtog‘i oldida go‘zal ko‘rinishga intiladi.

Nazokatning o‘lim oldidan shishlarni oldirishni istashi – bu faqat tibbiy muolaja emas. Bu uning estetik ideali. U dunyoni "xunuk alfozda" tark etishni istamaydi. Bu epizodda ayol psixologiyasining eng nozik qirralari ochib berilgan: ayol hatto o‘lim to‘shagida ham ayoligicha, ya‘ni go‘zallik timsoli bo‘lib qolishni xohlaydi [2; 112-b].

Asardagi quyosh obraziga alohida to‘xtalish lozim. Quyosh - hayot manbai. Hikoya quyosh bilan boshlanib, quyosh bilan tugaydi. Ammo birinchi sahifada quyosh ayolning yuzini yoritgan bo‘lsa, so‘nggi xotimada u endi tirik bo‘lmagan, lekin o‘z orzusiga yetgan (go‘zal holda jon bergan) jasadni nurlantiradi. Bu bilan muallif inson tanasi vaqtinchalik bo‘lsa-da, uning pokiza ruhi va go‘zallikka intilishi abadiyligiga ishora qiladi.

### **Tahlil va natijalar**

Zulfiya Qurolboy qizi personajlarning ruhiy holatini tasvirlashda detaldan unumli foydalanadi. Masalan, "ko‘m-ko‘k bo‘rtib turgan tomirlar", "oshgan xamirdek ko‘pchigan shishlar" kabi tasvirlar o‘quvchida bemorning ahvolini vizual tasavvur qilishga yordam beradi. Ammo bu realizmning maqsadi qo‘rqitish emas, balki qahramonning mana shunday azoblar ichida ham o‘zligini saqlashga intilishini ko‘rsatishdir [3; 45-b].

Shavkat obrazi esa sadoqatli erkak timsoli sifatida berilgan. Uning dardi sukutga o‘ralgan. U rafiqasining "o‘yin"ini (ya‘ni tuzalib ketayotgandek ko‘rsatishini) tushunadi va unga xalaqit bermaydi. Bu orqali yozuvchi ikki inson o‘rtasidagi ma‘naviy yaqinlikning eng yuqori cho‘qqisini chizib bergan.

### **Xulosa**

Xulosa qilib aytganda, Zulfiya Qurolboy qizining “Ayol” hikoyasi insoniy matonat haqidagi madhiyadir. Adiba ayol obrazini tasvirlar ekan, uni jismoniy mag‘lubiyatga uchrasa-da, ruhiy g‘alaba qozongan qahramon sifatida gavdalandiradi. Asar kitobxonni hayotning har bir daqiqasini qadrlashga, har qanday sharoitda ham insonlik va go‘zallikni saqlab qolishga undaydi.

### **Foydalanilgan adabiyotlar :**

1. Zulfiya Qurolboy qizi. Ayol (Hikoyalar to‘plami). Toshkent: "Sharq" nashriyoti, 2013. – 34-b.
2. Rasulov R. Badiiy tahlil asoslari. Toshkent: "Fan", 2008. – 112-b.
3. Yo‘ldoshev Q. Yoniq so‘z. Toshkent: "Yangi asr avlodi", 2006. – 45-b.
4. Quronov D. Adabiyotshunoslikka kirish. Toshkent: "Akademnashr", 2014.  
<https://uz.wikipedia.org/>